СВОБОДА
LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рокъ VIII. — Мт. Кармель, Па. Четвергъ 8-го Лютого 1900. — Число 5.

КАЛЕНДАРЬ.

Лютый.

8	Ч.	† Іоана Златоуст.
9	П.	Єфрема преподоб.
10	С.	Игнатія, Романа
11	**Н.**	**Мытарева, Трехъ Свят.**
12	П.	Кира, Іоана
13	В.	Трифона муч.
14	С.	**Стрѣтеніє Господне**

ЗМѢСТЪ.

Шкôльный фондъ! — Нашѣ робôтницѣ. — Що чувати въ свѣтѣ? — Вѣсти зъ Америки. — Новинки. — Фейлетонъ: Американьскій шляхтичь. — Рôздвяни свята. — Оголошеня.

ШКÔЛЬНЫЙ фондъ!

Минувшого року пôднесена гадка — збирати грошѣ на шкôльный фондъ, котрымъ бы мы змогли выховати ряды нашихъ интелиґентныхъ людей — поступае, якъ все у насъ на Руси, дуже повольнымъ крокомъ. Крôмъ кôлькохъ нашихъ рускихъ громадъ и кôлькохъ щирыхъ людей, нѣхто не зложивъ навѣть бѣдного нікля.

Правда, богато у насъ народныхъ податкôвъ тай ино гдѣ познати навѣть, якъ ту бѣдну »пейду« роздѣлити, однакъ податокъ на шкôльный фондъ, податокъ на освѣту молодшого поколѣня — податокъ найважнѣйшій. Освѣченѣ народы выдають міліоны на освѣту своихъ дѣтей.

Я повысылавъ книжочки по всѣхъ нашихъ рускихъ громадахъ. Маленькѣ книжочки. Кожда за 10 и за 5 центôвъ. Податокъ не великій. На крестинахъ, на весѣляхъ, де доляры котять ся, не богато дати кождому 10 або 5 цнт.

Два разы на рôкъ: на новый рôкъ и на зеленѣ свята, або коли тамъ пригôднѣйше кому, не велика страта для парохіи, якъ вôдступлять свои офѣры въ церквѣ на шкôльный фондъ.

Зъ початкомъ шкôльного року 1900—01 мы мусимо бодай двохъ способныхъ хлопцѣвъ выслати до высшихъ школъ. На се потреба богато грошей, бо наука по американьскихъ высшихъ школахъ богато коштує.

Я мушу зъ жалемъ примѣтити, що до сего часу анѣ одна руска громада въ Пенсильваніи, нѣ одного цента на шкôльный фондъ не зложила.

До теперь вплынули слѣдуючѣ жертвы:

1899	
1) Elmira, N. Y.	$11.05
2) Ansonia, Conn.	10.65
3) К. Гепикъ зъ Winnipeg, Man.	2.00
4) Русины зъ Rock Springs, Wyo.	3.00
5) Русины зъ New York	2.85
6) Русины зъ Ansonia, Conn.	5.50
7) Jersey City, N. J.	12.00
8) Troy, N. Y.	10.65
9) О. Ст. Макарь	5.00
10) О. Ив. Арданъ	5.00
11) О. Н. Подгорецкій	5.00
12) О. Н. Тимковичъ	5.00
13) О. А. Бончевскій	5.00
14) О. Н. Дмитровъ	5.00
15) О. Н. Стефановичъ	5.00
16) Складка на вѣчу въ Jersey City	11.70
1900	
17) Офѣра въ церквѣ на новый рôкъ въ Troy	9.50
Разомъ:	113.90
РОЗХÔДЪ:	
Бльоки (книжочки для збираня грошей):	3 90
Остае въ касѣ:	**110.00**

Збирайте грошѣ, посылайте до касіра: Rev. A. Bonczevsky, 10 May Str., Ansonia, Conn., а до мене напишѣть картку кôлько-сте заслали.

Несторъ Дмитровъ
57½ 4-th Str., Troy, N. Y.

Нашѣ робôтницѣ.

Змѣна, яка зайшла въ свѣтѣ черезъ запровадженє машинъ замѣсть давныхъ поединчихъ орудій працѣ, и черезъ фабрики замѣсть давныхъ малыхъ варстатôвъ, причинилась мѣжь иншимъ и до еміграціи людей зъ одного кôнця свѣта на другій, до вандрованя зъ мѣсця на мѣсце и поднесла бажане новости и змѣненыхъ обставинъ житя до небувалои нѣколи перше величины.

Зъ запровадженємъ машинъ люде не тôлько почали еміґровати масами зъ краю до краю, а также вôдъ одного занятя до другого. За давныхъ добрыхъ часôвъ люде сидѣли на одномъ лѣсци. Хто якимъ родивъ ся, такимъ и вмиравъ. Родивъ ся рôльникомъ, и умиравъ рôльникомъ. Родивъ ся купцемъ и умиравъ купцемъ и т. д. Та коли настали машины, люде почали змѣнювати занятя. Рôльникъ иноды до мѣстъ за роботою и стававъ робôтникомъ, найперше робôтникомъ низшого ряду, може дроворубомъ, може майнеромъ, може доковымъ робôтникомъ. Коли бувъ зручный и спритный, выходивъ выше. Если жь нѣ, то старав ся о те, щобы дѣти его були лѣпшими зарôбниками, якъ вôнъ. И такъ дѣяло ся, що батько бувъ доковымъ робôтникомъ, а сынъ его вышовъ на пр. на пльомбра (plumber), або на кравця, або на мольдра (moulder). Мольдеръ знова выховує продавцѣвъ свои дѣти. Они ставали електриками, инжинерами, учителями.

Така змѣна занять була перше, нимъ выйшли машины, просто неможлива. Люде жили зъ простыхъ занять, котрѣ вѣками були все тѣ самѣ. Не було телеграфôвъ, желѣзницъ, електричного свѣтла, тай не могло бути занять, якѣ зъ телеграфами, желѣзницями, електрикою суть получени, и такъ дальше.

Що зъ того вышло ще бôльше? А отъ що: Простѣ, грубѣ занятя уступають поволи, а ихъ мѣсце заступають машины або новѣ выходы. Тутъ въ Америцѣ мы не видимо анѣ дроворубôвъ, анѣ водоносцѣвъ, анѣ не видимо тыхъ простыхъ рôльничихъ орудій, якѣ були у старому краю. Такъ само бачимо, якъ домашня робота стає лекшою и що въ недовгôмъ часѣ мало буде по домахъ людскихъ всякого мытя и шурованя пôдлоги, а будуть карпеты, що замѣсть нафты буде електричне свѣтло и т. д.

Сей поступъ есть властивою причиною еміґраціи нашихъ людей, не беручи на увагу навѣть дѣйсной матеріяльнои и політичнои нужды »старого краю«. Сей то поступъ людскій вывабивъ нашихъ Русинôвъ изъ ихъ краевыхъ закуткôвъ и пустивъ въ свѣтъ шукати лѣпшои долѣ. Декотрѣ пôйшли въ Россію, декотрѣ въ Румунію, декотрѣ въ Канаду, деякѣ въ Спол. Державы, Бразилію, Арґентину. Люде розсѣялись, якъ звѣзды на небѣ. Выкиненѣ изъ гнѣздъ своихъ пôйшли, якъ вандрôвнѣ птахи по свѣтѣ и всюды знайшли вôдмѣнне житє, котре часто выдалось имъ огнемъ супроти домашнои галицкои водиченьки.

А особливо для жѣнокъ и дѣвчатъ, що оплаковали свои »вѣнки« у своихъ власныхъ хижахъ, що при своихъ рôдныхъ перелазахъ почували першій огонь любови, що при своихъ рôдненькихъ, батенькови и матѣнцѣ якъ голубята плекались.

Нѣхто, здаесь, не може вôдчути тыхъ глубокихъ зôтхань, тыхъ сердечныхъ довгихъ плачѣвъ, того дивного, а такъ порушуючого переливаня голосомъ и плачемъ, котрѣ зъ собою у спôлцѣ вражають слухача, якъ буря въ повѣтрѣ, якъ нѣхто не може, здаесь, зрозумѣти, кôлько то болю и грызоты коштовало нашихъ жѣнокъ и дѣвчатъ, коли тѣ покинувши свои дрѣмучѣ села, пôйшли на чужѣ люде, и чужѣ заробки. А прецѣнь такъ стало ся! Америка ихъ запотребовала! Коли въ Америцѣ отворились новѣ, высшѣ занятя для всего жѣноцтва, якъ занятя въ гандлю, якъ занятя при транспортѣ товарôвъ, якъ занятя при выробѣ зъ металѣвъ, зъ дерева, въ друкарняхъ, въ офісахъ, школахъ, американьскѣ жѣнки пôйшли тамъ гуртами, а на ихъ мѣсце достарчивъ »старый край« свѣжого товару, мѣжь котрыми знайшли ся и нашѣ Русинки. Сей »новый товаръ« знайшовъ занятє при роботахъ простѣйшихъ и заразомъ такихъ, при котрыхъ жѣнки вѣками працюють, отже при прядеию, тканю, шитю, а також и при иншихъ роботахъ, котрѣ жѣнки майже выключно роблять, якъ домашня служба, праця въ табачняхъ и т. д. О скôлько менѣ вѣдомо, нашѣ Русинки роблять въ пятьохъ рôжнородныхъ фабрикахъ. Найбôльше ихъ робить по табачняхъ, де выключно тягнуть »гиче« зъ листя тютюнового. Се робота не тяжка и если не мылю ся, ту саму роботу роблять нашѣ жѣнки въ краю въ Заболотовѣ, близько мѣста Коломыи.

Платня по табачняхъ не велика. Кожда робить на себе, а що спрытность тутъ значить найбôльше, рѣдко котра може на тыждень $8 заробити.

Друга робота для нашихъ жѣнокъ въ Америцѣ есть въ реґзовни (rag значить шмата). Тамъ вôдтинають ґузики, краютъ лахи и т. д. Платня страшно мала.

Трета робота въ капелюховни, де чистять заячѣ скôрки и де ровно-жь мало що заробляють.

Четверта робота въ дромрумѣ (drum кросна), де »шкрабають« карпеты и де можна добре заробити. »Передна шкрабачка« може взяти и $10 на тыждень.

Пята робота въ карпетовни, де мотають нитки. »Мотачки«, якъ и »шкрабачки« мають платню не сталу, а беруть пейду посля того, кôлько »выробляють« фунтôвъ.

Крôмъ роботы по фабрикахъ нашѣ жѣнки роблять по готеляхъ и по службахъ. По готеляхъ мыють пôдлоги и тарелѣ, а по службахъ крôмъ тои роботы няньчать дѣти, найчастѣйше хиба жидовскѣ. Рѣдко котра навчить ся тôлько кухарства, щобы могла самостôйно провадити кухню. Платня по готеляхъ и службахъ не велика, а до того страшна. Не знаю добре, але здае ся менѣ, що нашѣ Русинки зъ готелѣвъ и службъ частѣйше зводять ся на нѣнащо, якъ заробляючи на хлѣбъ насущный у шапѣ.

Маючи малу платню, нашѣ (самостôйнѣ) робôтницѣ жіють дуже лихо. Суть межи ними такѣ и такихъ хиба найбôльше, що тôлько разъ на день и то въ вечеръ ѣдять мясо. На снѣдане и обѣдъ мають каву (часами гербату) зъ хлѣбомъ и молокомъ за одного цента або каву зъ хлѣбомъ и jelly (jelly сокъ зъ овочѣвъ) за одного цента, або каву зъ хлѣбомъ и топленою солониною за три до чотыри центы, або каву и сухій хлѣбъ, або гербату и сухій хлѣбъ, або вкôнци самъ хлѣбъ зъ »мустрикомъ« (муштарда). О! бѣда есть дуже выгадлива, бодай такъ, якъ самѣ роскошѣ.

Не диво тому, що декотрѣ нашѣ дѣвчата »упадають«. Бо хто-жь бы не »упавъ«, коли-бъ на него цѣла гора бѣды звалила ся и придуси...

(Продовженє на другой сторонѣ).

Американьскій шляхтичь.

Образъ зъ житя рускихъ робôтникôвъ
—въ 3. актахъ.—
Написавъ Стефанъ Макарь.

(Дальше)

СЦЕНА 5.

Входять Иванъ, Грицъ зъ паперами пôдъ пахою, Петро, Данько и Василь, опôсля Євка.

Петро (горячо). Я то все повѣдаю, що нашѣ люде нѣчо за себе не дбають! Говори ему що хочешь, проси, толкуй, — нѣ! — навѣть не прійде послухати, де радить ся про его власну долю!

Данько. Якъ бы такъ поставити кôлька бочѣлокъ пива за дармо и писнути мѣжь людьми, що буде даремна забава, то за яку хвилю не бракло бы при барылцѣ анѣ одного; а такъ то не послухае!

Василь. Або якъ бы полісменъ нагнавъ на робôтничій мітинґъ то кождый побоявъ бы ся его палки и спѣшивъ бы чимъ скорше.

(Всѣ стоять при столѣ. Грицъ перебирае паперы опôсля пôдводить поважно очи на товаришѣвъ).

Грицъ. Чого вы такъ не потрѣбно горячитесь и выговорюете таке на людей?

Петро. Якже-жь ту не скипати злôстю, якъ бачить ся таку байдужнôсть для свого власного добра?

Грицъ. Вы всѣ трохи въ блудѣ. Народъ не можь зовсѣмъ винити за его байдужнôсть! Вôнъ тому такимъ, бо не понимае гараздъ, чи въ такихъ мітинґахъ та спôльныхъ порадахъ буде для него хосенъ чи нѣ.

Петро. Доки-жь его ждати, заки вôнъ навчить ся? Та-жь наука не прійде за нимъ сама до хаты!

Грицъ. Певно, що нѣ, але и вôнъ самъ не прійде до науки, доки не знайдуть ся такѣ люде, котрѣ будуть ему заодно трубѣти про нею, заохочувати его та вказувати для него на хосенъ зъ неи. А заки чоловѣкъ се порозумѣе та, заки найдесь бôльше такихъ людей, котрѣ-бъ розносили свѣтло правды и науки, мине немало часу. Лишь терпеливости и працѣ, але працѣ розумнои та безнастаннои.

Иванъ. Грицъ добре говорить. Я самъ по собѣ знаю, якъ оно. Прійшовъ я до Америки, мало що знавъ и бачивъ, то-жь якъ дôставъ роботу и заплату, то гадавъ, що они менѣ ще Богъ знае яку ласку робять. Зъ часомъ, якъ приглянувъ ся близше та прислухавъ ся розмовамъ другихъ людей, зачавъ инакше думати. Та все-жь оно теперь инакше. Люде вже стають горнутись до гурту, не такъ якъ бувало, що кождый ходивъ особнякомъ, де его хто трунувъ тамъ поступивъ ся.

СЦЕНА 6.

Тѣ самѣ и Євка.

Евка (вбѣгае злôстна и иде впростъ до Ивана). И куды ты чоловѣче божій волочишь ся? По що тобѣ якихсь тамъ мітинґôвъ? Ты хочешь, щобъ самъ прійшовъ на нещастє и ще мене зъ Марусею змарнувавъ?

Иванъ. Тихо, мати! чого такъ розкричала ся? Чого-бъ я мавъ тебе и себе марнувати?

Евка. Вже я знаю чого, а ты абысь менѣ не лазивъ тамъ бôльше, бо побачишь, що тебе вôдôйду! Не бôй ся, я собѣ ще зъ Марусею мѣсця знайду! О, дивѣть ся на него! Якій менѣ!.. Вôнъ буде побивати ся за другихъ, а дома до нѣчого рукъ не приложить! Диви ся на другихъ людей! Чомъ не ходивъ тамъ кумъ Чорный? або такій Джорджь, хочь и вченый, а не пхавъ тамъ свого носа, бо всѣ они знають, що то добра не принесе!

Грицъ. Газдыне, дайте спокой, та-жь мы то робимо для добра другихъ и свого власного!

Евка (махае на него руками). О, ты такожь порядне зѣленько! Хто-бъ тебе не знавъ, то бы тебе певно купивъ, але я и зъ тобою колись поговорю! (вôдходить оглядаючись на нихъ). Якѣ менѣ тамъ книжники — не видали ихъ!

Данько. Наша газдыня женять ся сегодня.

Иванъ. Що тамъ ѣй дивуватись? Меле тай перемеле.

Петро. Ходѣмъ мы зъ того всего переодягнути ся.

Грицъ. Йдѣть, йдѣть, я ще лишу ся, бо хочу переглянути докладно станъ касы. (всѣ вôдходять).

СЦЕНА 7.

Грицъ опôсля **Маруся.**

Грицъ (перегортае картки, опôсля запирае книжку и глубоко зôтхае). Такъ менѣ чомусь важко и тужно мовь камѣнь хто на груди звалившъ! Щось оно не на добро ворожить... Той Джорджь мусить бути лиха людина! По що-жь вôнъ волочить зъ собою Марусю до тыхъ пяницъ Чорныхъ? Дѣвчатко ще молоденьке, недосвѣдчене... Чого оно у нихъ навчить ся? Певно нѣчо доброго! (встае) Мабуть вôнъ си вже добре обмотавъ въ свои сѣти тай газдыню прихиливъ до себе... А я еи такъ любивъ, та мабуть не доведесь вже менѣ зажити щастя...

Маруся (входить зъ кошичкомъ весела). А я бачила якъ вы всѣ вертали до хаты! (кладе кошикъ).

Грицъ (приступае до неи близше). Де-жь ты насъ бачила?

Маруся. Я була у Чорнихи и бачила всѣхъ крôзь вôкно. (смѣе ся) Не можна було спекати ся еи. Якъ стала просити: вступѣть на хвильку тай вступѣть! Що-жь було робити? А якій тамъ, Грицю, неладъ въ хатѣ, я бы тамъ за грѣхъ не мешкала...

Грицъ Певно не мае часу, щобъ поробити дома порядки.

Маруся. А якже! не мае! Сидить въ хатѣ та йно нюхтить, кого бы вхопити, щобы давъ на віску. Отъ и теперь задержала тамъ Джорджя та певно и вôдъ него вымантить де-що...

Грицъ (махае рукою). Таке то вже насѣнє.

Маруся. Она, Грицю, и про тебе плескала.

Грицъ. А ты дала за вѣру?

Маруся (смѣючись). Такожь кажешь! Я навѣть добре не слухала еи торохкотаня.

Грицъ. Та я не про те, я бы хотѣвъ зъ тобою нынѣ про де-що побесѣдувати!

Маруся (живо). Може за ту мою сукню?

Грицъ. Нѣ, не про те, про щось важнѣйшого.

Маруся. Про що-жь?

Грицъ (мне ся, переступае зъ ноги на ногу и покашлює). Знаешь, Марусю... якъ бы то тобѣ сказати... видишь... бо то уважаешь... (потирае рукою по чолѣ).

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only little Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA“ Publishing Co.

All comunications should be addressed to:
„Svoboda“
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна $2.00
До старого краю 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA“
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

(Продовжене зô стороны першои).

шувала его, якъ свою жертву до дому? Бо хто жь бы не упавъ, коли бъ живъ самотный на свѣтѣ въ тѣснôмъ, бруднôмъ помешканю, выставленый на розказы и пристрасти, посередъ людей, для котрыхъ, по словамъ поета, хлѣбъ такъ дорогій, а мясо и кровь такъ дешевй?

Не дивуватись тому, що декотрй дѣвчата упадають, а дивуватись тому, що много а многй не дають ся на рôжнй, а рôжнй покусы, а переходять житє зъ чистымъ и все наивнымъ серцемъ.

Моральна сила въ простôмъ народѣ есть велика и хотя часто єи не можь зобачити, она завсѣгды тогды стає видна, коли духъ своимъ лагôднымъ дотыкомъ, якъ подувъ весняного вѣтру, дôткне душѣ его и збудить якъ цвѣтку, до нового житя.

Чи довго ще буде треба американьскимъ Русинамъ чекати на сего духа?

Павло Тимкевичъ.

Що чувати въ свѣтѣ?

Америка. Выборы нового президента, що незадовго мають вôдбути ся, вже чути въ повѣтрю. Всѣ партіи, котрй неустанно працювали въ тишинѣ, теперь вже зачинають выступати публично, а ихъ кандидаты на президентôвъ працюють безупинно. Теперѣшный президентъ, McKinley, вже вôдъ давна при рôжныхъ оказіяхъ выголошує бесѣды, а перепавшій кандидатъ Bryan, приклонникъ срѣбного доляра, працює для себе зъ пожертвованемъ. Вôнъ обѣздить всѣ большй центра своихъ приклонниковъ и выголошує бесѣды. Звычайно приѣздить остатнымъ потягомъ передъ означеною годиною мітинґу, на якôмъ має выголосити бесѣду; на дворци чекає маса людей, котрй середъ вдоволеня радй, що хоть побачили его; але Брайнъ ледви привитавшись зъ кôлькома, поданемъ руки, сѣдає до повозки и ѣде просто на зборы, де вже саля биткомъ набита; тутъ выголошує бесѣду, котра тревае що найменше 1½ до 2 годины и, вôдповѣвши на важнѣйшій запытаня, середъ великого здвигу народу, вертає на дворець желѣзничій, щобы найближшимъ потягомъ забратись дальше, де вже на него чекають. Програма подорожи оголошена впередъ, на мѣсци всьо приготоване. Въ той способъ переѣздить цѣлу просторонь Сполуч. Державъ незмѣрно скоро, выголошуючи денно неразъ и по три бесѣды въ рôжныхъ мѣстахъ, значно вôдъ себе вôддаленыхъ. Така праця передвыборча есть примѣромъ для насъ галицкихъ Русинôвъ, якъ треба дбати о своє. Въ насъ кандидатъ на посла, если-бъ зробивъ такъ якъ Брайнъ, не поробивши впередъ візиты рôжнымъ мѣсцевымъ рыбамъ, то на зборы вже не потребовавъ бы показоватись зô своєю кандидатурою.

Сенатъ въ Вашинґтонѣ зачинає заниматись усталенемъ ряду и вôдносинъ на гавайскихъ островахъ. Сенаторъ Cullom, на пôдставѣ справозданя специяльно высланого на Гаваи аґента Harold-a Sewall для розслѣдженя вôдносинъ, поставивъ въ своимъ внесеню кôлька пытань, котрй допервa будуть колись(!?) розвязанй. Найважнѣйше пытане, котре и насъ обходить, таке: »чи робôтники згаданыхъ островôвъ мають бути вôльнй чи дальше зôстануть невôльниками?« — И положене робôтниковъ згаданый аґентъ Sewall описує такъ: Численно пôсля народностей найбôльше робôтниковъ на Гаваяхъ дають: Японцѣ и Хинцѣ, дальше Португальцѣ, Италійцѣ, Унґары (розумѣй: Русины, Словаки, Поляки) и таки Гавайцѣ. Деякй робôтники суть свобôднй, але бôльшôсть творить невôльницку масу контрактовои роботы. Контрактъ заключеный на 3 роки. Мущины достають 50 цнт. денно, а жѣнки 25 цнт.; и лише дѣйсно выробленый часъ враховуєсь; слабôсть та иншй выпадки неспосôбности до працѣ не обходять ничь »тыхъ цукровыхъ панкôвъ«. Посѣпаки наглядають роботу и пôдганяють лѣнивыхъ(!), а жѣнки, котрй зъ своими дѣточками при грудяхъ працюють на плянтаціяхъ, чують ся »щасливыми«, — каже той панъ аґентъ американьского свобôдного ряду и кôнчить своє справоздане прихильно для цукровыхъ гавайскихъ панкôвъ. Тому слушно заувважує одна робôтнича американьска часопись: що нѣмъ прійде до злагодженя невôльничои долѣ гавайскихъ робôтниковъ, то уплыне богато воды; цукровй паны мають бôльше вплыву въ Вашинґтонѣ, якъ цѣле робôтниче населене всеи Америки, але мимо того повинно оно пôднести всепôльне протестъ проти сего ганебного щастя, якимъ хочуть ущасливити робôтниковъ гавайскй и американьскй добродѣѣ.

Въ сенатѣ — каже одна газета въ С. Франціско — засѣдає не чимало тôлько 26 міліонерôвъ. А що »высока палата« складаєсь всього зъ 90 членôвъ, то клюбъ міліонерôвъ має забезпеченый вплывъ, бо прочй хоть ще не суть міліонерами, але вкоротцѣ сподѣють ся такими стати. Найбогатшій сенаторъ се д. Clark зъ Монтаны, »мѣдяный король«, демократъ, котрый має лишень 50 міліонôвъ и купивъ собѣ сенаторство. Марко Ганна зъ Огайо, властитель майнôвъ и кораблѣвъ, банкиръ и фабрикантъ, має 12 міл.; сей републиканъ и якійсь своякъ та босъ МкКинлея. Углевый короликъ, Елькінсъ зъ Зах. Вірджинія має 7 міл. По 5 міл. мають: Кінъ зъ Ню Джерзи, банкиръ, Плятъ зъ Ню Йорку, банкиръ, Вітморе зъ Родъ Айляндъ, гандляръ деревомъ, МкМіляпъ зъ Мічиґанъ, банкиръ и властитель шифôвъ, Перкінсъ зъ Каліфорнія. Прокторъ зъ Вермонтъ занапарувавъ ледво 3 міліоны. По 2 міл. наскладали: Діпю зъ Ню Йорку. Скотъ зъ Зах. Вірджинія, Фостеръ зъ Вашинґтону, Волкотъ зъ Колорадо, Лоджь зъ Масачузетсъ, Севель зъ Ню Джерзи, Кворелсъ зъ Вісконсінъ и Варренъ зъ Вайоминґъ. Ледви по одному міл. наскладали Олдрихъ зъ Родъ Айляндъ, Форекеръ зъ Огайо, Пінрозе зъ Пенсильвенія, Галъ зъ Мейнъ, Ступъ зъ Айдаго и Симонъ зъ Орегонъ. Жаденъ другій парляментъ на свѣтѣ не має такого міліонового представительства. Се правдива колода, котра въ силѣ убити всьо, що противить ся великому капіталови, хоть бы палата пословъ була найспосôбнѣйшою и найпоступовѣйшою.

На дняхъ зôставъ прострѣленый зъ револьверу — Ґобель, ґоверноръ державы Кентоки, демократъ. Ґобель умеръ зъ пострѣлу. Атентатъ выконали републиканы. Се тягнесь вôдъ послѣдныхъ выборôвъ, пôсля котрыхъ републиканьскій кандидатъ мавъ достати бôльшôсть голосôвъ, але прихильнôсть леґіслятуры зробила ґоверноромъ Ґобеля. За се вôнъ впавъ жертвою помсты. Днесь той державѣ грозить революція, а мілиція пильнує порядку. Одна газета характеризуючи револуційный запалъ Американцѣвъ и босôвъ обохъ пануючихъ партій, справедливо каже: що се злочинъ и бôльше ничь. Навѣть атентаты анархістôвъ суть менше огиднй якъ сей, якого допустили ся приклонники одной партіи на босѣ другои партіи.

Африка. Въ Трансвалю войпа йде своимъ путемъ. И хоть въ остатныхъ часахъ Анґлійцѣ здобули зъ величезными стратами пару не дуже важныхъ позицій, то Буры мають таки перевагу, хоть мають о 90 тысячь войска менше. Анґлійцѣ стратили до теперь бôльше якъ 10 тысячь люда, каждый горбокъ мусять здобувати зъ великими стратами; а щобы упокорити Бурôвъ цѣлкомъ потребують ще лишь 100 тысячь люда. — Смѣхъ! Буры тримають ся добре, уступлене деякихъ пунктôвъ Анґлійцямъ має бути лишь ихъ военною тактикою, страты ихъ въ порôвнаню зъ анґлійскими незначнй, а крôмъ того облягають кôлька важныхъ мѣстъ, зъ котрыхъ одно Ледисмітъ леда день скапітолює. Въ Анґліи задля того великій смутокъ и страхъ. Кажуть, що въ тôмъ вѣцѣ жадна войпа не коштувала стôлько жертвъ въ людяхъ, що та. Се ганьба конця 19 вѣку.

Азія. Въ Индіяхъ лютить ся голодъ, чума и рôжнй понесті, але лишь мѣжь бѣдными тубильцями, бо заволокôвъ-панкôвъ не чѣпають ся. Цѣлй мѣста вылюднюють ся, а помочи нѣзвôдки, бо панѣ Анґлія мусить теперь воювати.

Европа. Въ анґлійскôмъ парляментѣ всѣ ирляндскй (айришскй) послы злучились разомъ и заявили, що войну зъ Бурами постарають ся выкорыстати для себе.

Въ Франціи вôдбувъ ся недавно процесъ славного писателя Емиля Золѣ, що тягнувъ ся бôльше якъ рôкъ. Золя бувъ оскарженый однымъ політикомъ за образу, але зôставъ увôльненый.

Оденъ турецкій баша мавъ въ своимъ гаремѣ хорошу Италіянку, Сильвію Ґемелѣ, котру италійске правительство старалось освободити, Турокъ якось собѣ мало що зъ того робивъ. Тогды италійске посольство въ Константинополи подало султанови послѣдне слово, що або най освободить дѣвчину, або всякй дипльоматичнй зносины зъ Италією перервуть ся. Турецке правительство настрашилось и сейчасъ дѣвчину увôльнили. Такъ дбають чужй посольства о своихъ пôдданыхъ! Австрійскй на се не здôбнй, якъ бачимо на жертвахъ лятимерскихъ и гавайскихъ, а навѣть и въ самôмъ Константинополи, де нашихъ дѣвчатъ по гаремахъ такожь не бракъ.

Въ самôй Турціи такожь не всьо въ порядку, коли недавно втѣкъ зъ Турціи братъ султана, а тому пару днѣвъ пошли за нимъ 2 султаньскй адютанты. Всѣ они переживають въ Франціи. Султанъ дуже гнѣвавъ ся на директора поліціи, що той ихъ не приловивъ.

Въ Нѣмеччинѣ умерла мати цѣсаря нѣмецкого.

Даньскй хлопы мають бути найбôльше просвѣченй зъ мѣжь всѣхъ хлопôвъ свѣта. А нашъ христіянинъ боить ся науки якъ хусить трефного.

Австрійскій цѣсарь хотѣвъ бы, щобы то бувъ спокой и ладъ въ державѣ, якъ то высказавъ на обѣдѣ делеґацій австрійскихъ; — тôлько бѣда въ тôмъ, що его мужѣ довѣря не знають дороги до того.

Россія — сильна о стôлько, о скôлько въ нѣй мають силу та значѣне темнота населеня и сила салдацкои нагайки, котрй рядять въ имени російско-православнои справедливости. Образки тои справедливости подамо небавомъ особно.

Въ »Літ.-Паук. Вістнику« читаємо, що д. Олексій Кузьмичъ Коваленко зъ Челябиньска подавъ прошене до міністра внутр. справъ о позволене выдавати въ Кіевѣ часопись »Украина« въ рôдной нашôй бесѣдѣ. И дня 5. падолиста 1899 р. Нр. 7941 отримавъ вôдъ »главного управленія по дѣламъ печати« вôдповѣдь: »что ходатайство его о разрѣшеніи издавать на малорусскомъ нарѣчіи журналъ »Украина«, признано Управляющимъ Министерствомъ Внутренныхъ Дѣлъ не подлежащимъ удовлетворенію«. Розумно? а наша галицко и американьско московска дрань вмовляє »мы адѣнъ народъ« въ нашого чоловѣка, котрый хоче просвѣты.

Въ нашôй американьскôй Руси не дуже добре чувати! Оденъ до лѣса, другій до бѣса, а иншій каже: я твôй найлѣпшій пріятель, лишь доляріки а вже що найменше кводрики давай. Правдивыхъ робôтниковъ и пріятелѣвъ нашого затовченого робôтника дуже мало! Оденъ кричить: приставай до насъ, а певно доступишь спасенія, сли хоть одну ложку хлепнешь зъ православно-русскои миски; другій де тôлько и якъ тôлько може, то тихо, то не смѣло, але все рипить: соедпненіе, то спасеніе, то-жь тримайте ся, а тогды буде для васъ и для насъ. Третй просять и молять: чоловѣче, роби, поки часъ, бо нѣхто тобѣ не поможе, сли самъ собѣ не поможешь. И згадайте кого ту слухати!? Дивно тôлько те, що першй на все потрѣбують зôзволеня »Преосвященнаго дух. правленія«, хоть бы навѣть брехнути на кого; а другихъ ничь бôльше не обходить тôлько своє »я«. Однй суть »русскй« и другй »русскй«, тôлько зъ тою рôжницею, що першй звуть себе православными, а другй греко-католиками; а сходять ся въ тôмъ, що вспôльно брешуть на третыхъ.

Вѣсти зъ Америки.

Вечерокъ въ Шамокінъ, Па.

Звычайно у насъ такъ водить ся, що сли въ якой мѣсцевости хочемо роздобути центôвъ на яку народну або церковну цѣль, то устроюємо балѣ. Правда, зъ та-

---

Маруся (зъ веселою нетерпеливостю). Кажи, що такого, бо не выдержу зъ цѣкавости!

Грицъ (покашлює). Уважаєшь, Марусю, я тобѣ вже давно мавъ те сказати та все оно якось вôдводилось, а теперь не годенъ я вже довше змовчати и мушу тобѣ се выявити.

Маруся. Говори-жь бо, що!

Грицъ (потирає чоло, вдивлюєсь въ землю, опôсля пôдходить до Марусѣ). Я хотѣвъ тобѣ сказати, що тебе дуже люблю! (вôдсапує глубоко. Маруся спущає очѣ въ долину). Ты не гнѣвай ся за те на мене, бо я тобѣ щиру правду кажу. Въ мене що на серцю, то и на языку. (бере єи за руки) Марусю! скажи щиро якъ я тобѣ се сказавъ — чи хочешь ты стати моею дружиною и дѣлити зô мною долю и недолю?

Маруся (пôдводить на него очѣ зô страхомъ). Йой, Грицю...

Грицъ. Видишь, Марусю, я чоловѣкъ працѣ, то-жь и нѣколи менѣ було строѣти коло тебе жартôвъ, я того не вмѣю, та все, де лишь я знаходивъ ся — въ хатѣ чи при роботѣ, я все про тебе думавъ. Спрота я бозталанный: нѣ то въ мене родины, нѣ близькихъ краянôвъ — самѣсѣнькій якъ палець... Скажи, Марусю, якъ гадаешь?

Маруся (пôдводить на него очѣ). Або я знаю, Грицю?.. Се такъ несподѣвано... я сама не знаю... я ще про те не думала...

Грицъ (хитає головою та зôтхає). Нема менѣ, бачу, щастя, нема! Я знаю, хто мôй соперникъ, та... сли вôнъ тобѣ злюбивъ ся...

Маруся (живо). Грицю, не говори таке, бо безъ ножа мене рѣжешь!.. Та я ще така молода, нѣколи про те не думала... (въ сторону) Йой, що менѣ робити, я сама не знаю!

Грицъ. Моє серце вѣщувало, що оно такъ станесь... Мабуть хтось иншій перебѣгъ мене и потрафивъ пôдбити твоє серце...

Маруся (заломує руки). Нѣ, се неправда, неправда, та я... Боже...

Грицъ. Га! най буде и такъ! коли инакше не може, та раны въ моимъ серцю не такъ скоро влагоити (вôдходить).

СЦЕНА 8.

Маруся (сама).

(Маруся стоить якійсь часъ мовь вкопана, опôсля выбухає напраснымъ плачомъ. Затыкає очи фартушкомъ, склоняючи голову на столѣ. По хвильцѣ).

Йой, люде, що ся дѣє, що ся дѣє! Десь якійсь шумъ въ головѣ, то зновь ту въ грудяхъ спирає, свѣтъ ходить кола!.. що се нынѣ зô мною? (обтирає очи) У мене ще нѣколи такого не бувало! Я мовь зъ дуру сходжу — все менѣ въ очахъ мѣнить ся; що оно? (встає) Якійсь неспокôй и перестрахъ бе на мене. Йой, Боже мôй, Боже, (проходжуєсь) дайже жь менѣ силу! (стає) Якій вôнъ дивный выйшовъ той Грицъ, ажь слезы ему въ очахъ станули. А менѣ его такъ жаль, вôнъ такій все для мене ласкавый, неба прихиливъ бы... (павза) Коли-жь бо я его чогось бою ся, вôнъ такій поважный, такъ на всьо розважный, ажь страхъ неразъ бере сказати передъ нимъ яку дурницю. А однакъ якй въ него любй та добрй очи! (здвигає раменами) Хиба я знаю, бѣдна, що почати? (задумуєсь) А въ того Джорджя мовь медомъ слова намащенй. Вôнъ своимъ зоромъ вôдгадує кожду мою думку. А вже бесѣдує такъ гарно — слухала бы цѣлый день и не наслухала бы ся. Меткій, вмѣє зажартувати, повеселитись ажь жаль вôдъ него вôдходити. (задумуєсь) Чи я знаю бѣдненька, що почати? Чи вчилась я того, якъ оно? Де-жь менѣ такъ скоренько надъ тымъ рѣшитись? (бере кошикъ и вôдходить) О, доленько-жь моя нещасна, або я знаю, якъ оно лѣпше та якъ менѣ треба зробити?

СЦЕНА 9.

Иванъ и **Євка**.

(Обоє входять говорячи).

Иванъ. И чого ты мене мати грызешь? чого причепилась до мене якъ пявка и смоктаешь зъ мене кровь? Таже видишь, що я робію такъ, щобы намъ усѣмъ було добре!

Євка. О, вже ты робишь!.. Скомпанувавъ ся зъ молодиками тай хоче вразъ зъ ними гарцювати! Най они буяють, але де тобѣ до того!..

Иванъ. Чого ты властиво вôдъ мене хочешь?

Євка. Чого хочу? Та ты такій добрый отець, своѣй дитинѣ? Чи порадивъ ся ты хоть разъ зô мною, що робити зъ нашою Марусею? А дивись! Дѣвка, нѣврочку, выгнала якъ тополя, та-жь дѣвувати не буде вѣчно, а ту лѣта йдуть!..

Иванъ. Чейже-жь єи ще нѣхто не сватає, а якъ засватає, то побачимо якій чоловѣкъ. Якъ злюбить ся Марусѣ, то Господь ихъ благослови.

Євка (нетерпеливо). Де-жь тобѣ знати, чи єи хто сватає, чи нѣ, коли ты волочишь ся по якихсь мітинґахъ? (выкривляєсь ему) Ты бы певно выпыхавъ Марусю за свого Гриця мудренького?

Иванъ. А хоть бы и такъ, хиба-жь вôнъ не порядный чоловѣкъ?

Евка А бодай бысь скапавъ вразъ зъ своимъ Грицьомъ! Та вôнъ панѣсъ на насъ таку ганьбу своими бесѣдами, а я бы мала его ще приймати за зятя? Нѣколи!

Иванъ. Цить, мати, не кричи! Хто то тамъ знає, чи то правда, а такôй Чорнисѣ нема що дуже вѣрити. Баба языката то й плете, що ѣй на языкъ сяде.

Євка. Вже ты менѣ не кажи, бо я добре пересвѣдчила ся! Ты якъ собѣ хочешь, а я за такого бурмила якъ Грицъ не вôддамъ дѣвки!

Иванъ. А за кого-жь бы ты єи выдала?

Евка. Або Джорджь не парубокъ, якого пошукати?

Иванъ (хитає головою). Видко, мати, що я зъ тобою сьогоднѣ не добесѣдую ся. Лишѣмъ тое на завтра. Одно тобѣ лишь кажу, щобъ ты добре уважала на Джорджя, що его, Богъ знає, зъ якихъ сторôнъ принесли вѣтры. Колись може бути за пôзно плакати на самыхъ себе, що втопили свою рôдну дитину.

Євка. Ну и говори зъ нимъ, коли не дôйдешь до ладу! А я тобѣ тôлько одно кажу, що Гриця не хочу на очи видѣти, а за его широку губу не хочу дальше держати въ своѣй хатѣ.

За сценою чути голосъ Михайла):

И ґдзе она пошла?

(Вточуєсь пяный Михайло).

СЦЕНА 10.

Тй самй и Михайло.

Михайло. Добри вечяръ имъ вѣнчюємъ!

Иванъ. Добре здоровле. А що тамъ доброго такого скажете, Михайле?

Михайло (хитаєсь и пôдводить придурковатй очи). А не вѣдзелѣ онѣ ґдзе мои жени? Дзесь ми пошла и не знамъ ґдзе!

Иванъ (до Євки). Отъ и маешь твоихъ добрыхъ сусѣдôвъ, що правду бесѣдують! Одно пяне, а друге тежъ певно таке саме повѣялось. Богъ знає, куды.

Михайло. Чьо, кмотеръ, гуторя?

Евка. Идѣть, куме, до дому, йдѣть, жѣнка певно вже прийшла.

кихъ балѣвъ капне де-що, га понадъ те нема больше зъ того нѣякого хôсна, а противно деколи выходить зъ того згôршенє и деморалізація.

Се порозумѣла одна зъ найкрасше зъорганізованыхъ, рускихъ громадъ въ Шамокінъ и она то пôдъ проводомъ о. Ив. Констанкевича рѣшила закинути балѣ разъ на все, а на то мѣсть устроювати вечеркы зô спѣвами, декламаціями, театральными выставами и т. д., що безпеченно оплачують ся не лишь зъ боку матеріяльного, але що важне, зъ культурно-просвѣтного.

Норша проба подôбного вечера вôдбулася дня 4. с. м. въ недѣлю и выпала надсподѣвано дуже добре. Першу частину вечерка выповняли 1) спѣвы хоральнй, дуеты и соля при акомпаніяментѣ фортепіяна и 2) декламаціи, а другу частину комічна оперешка »Коза-Дереза« — Лисенка.

Мѣшаний хоры, пôдъ умѣлою диригентурою мѣсцевого учителя М. Бачиньского, вывязались зъ своеи задачѣ такъ старанно, що могли вдоволити навѣть дуже выбагливого. Спѣвано: 1) Слава во Вышнихъ Богу, 2) По морю, 3) Сирота, 4) На берѣжку, 5) Гуляли и 6) Сонце ся сховало. Видко, що п. Бачиньскій доложивъ не мало працѣ, щобъ показати предъ своими и чужими красу нашои пѣснѣ.

Михайло Констанкевичь, сынокъ мѣсцевого священника заспѣвавъ »Помарнѣла наша доля«, а за гарный спѣвъ удостоивъ ся вôдъ публики рѣсныхъ, невмовкаючихъ оплесковъ, почомъ вôдспѣвавъ ще смѣшну пѣсню »Толькомъ сѣна накосивъ«. Публика заходилась вôдъ смѣху вôдъ змѣсту словъ пѣснѣ.

Верхомъ спѣвôвъ бувъ дуетъ »Тече вода« вôдспѣваный дѣвчатами Марусею Мурдза и Антосею Лучковецъ, та сольо »Стоить гора« вôдспѣване Марусею Мурдза. Хвалити богато не буду, скажу лишь одно слово: дѣвчата спѣвали чудесно. Ся похвала була на устахъ усѣхъ. Нѣжно-милый сопранъ М. Мурдзы та сильный звучный альтъ Антосѣ Лучковецъ выкликувавъ въ серцяхъ слухачѣвъ чуте усовня, а у декого можь було побачити на очахъ слезы радости.

Декламовали стишки Руданьского Антося Лучковецъ, Маруся Мурдза и Анна Мурдза. Перша »Циганьскій похоронъ«, друга »Пшивитане«, а трега »Козакъ и король«. Декламаціи выголошені зъ руками та дикцією удачно а якъ комічнй розвеселяли немало публику.

Другу частину вечера выповнила комічна оперетка »Коза Дереза«. М. Констанкевичь розповѣвъ передъ тымъ по англійски змѣсть оперетки, черезъ що англійскй гостѣ змогли ей скорше розумѣти. Выстава выпала дуже удачно. Дѣти повбирані въ звѣрячй маски вôдспѣвали свои ролѣ якъ якй скôнченй артисты. Козою-дерезою була Антося Лучковецъ, заячикомъ Анна Мурдза, лисичкою Маруся Мурдза, вовчикомъ Михайло Констанкевичь, медведемъ Анна Гасичь, ракомъ Андрій Тиханьскій, а чорнымъ медведемъ Параска Гасичь.

Всяке признанє за выставлене тои оперетки належить ся п. Галѣ Констанкевичь, що щиро запялась выученемъ дѣтей спѣвôвъ та постаралась о одяги. Треба згадати ще на еи похвалу, що взагалѣ причинилась немало до згаданого вечера грою на фортепіянѣ. Певна рѣчь, въ котрôй мѣсцевости суть такй дѣяльнй люде якъ о. Ив. Констанкевичь, его донька Галя та М. Бачиньскій, тамъ подобнй вечерѣ удати ся мусять, а мѣжь людьми подыбати можь богато освѣченыхъ, рускихъ патріотôвъ.

На той вечеръ зôйшлось до 400 людей. Мѣжь гостями було богато Англикôвъ, Поляковъ, Литвинôвъ гостей зъ Мт. Кармель и Шенандоа. Всѣ присутнй заховувались дуже порядно, тымъ показали Англикамъ, що нашй люде не суть тымъ, за що ихъ Американе держать. Якъ люде вôдносять ся до подôбныхъ вечерковъ найкрасшимъ доказомъ те, що въ той день вôдбулось представлене два разы: о 2 г. зъ полудня и вечеромъ о 7 годинѣ.

Гость.

Важнѣйшй новинкы зъ Ню Йорку и околицѣ.

Театральне представлене »Сатана въ бочцѣ«, получене зъ декламаціями, спѣвами и рôжными забавными бесѣдами, устроює руске народне братство им. Ивана Наумовича въ Ню Йорку дня 17. февруаря 1900 въ гали Щасного, 1341 Ave. A мѣжъ 71 и 72 ул. въ слѣдуючôмъ порядку:

1) Миръ Вамъ браты, хоръ.
2) Родимый краю, соло, Н. Бѣлорускій.
3) До руского народа, декламація, хлопець М. Салей.
4) Два кумы, розговоръ, В. Гладикъ и Полищукъ.
5) У любви сила, декламація, Юстина Гаць.
6) Оферма, капраль и рекрутъ, Семанъ Ядловскій и Павло Затинъ.
7) Впередъ браты, декламація, В. Гладикъ.
8) Два пріятелѣ, смѣшный розговоръ, В. Гладикъ, Н. Полищукъ.
9) Хто рано встае, тому Богъ дае, декламація, Яковъ Кода.
10) Середъ поля широкого, дуетъ, Ант. Терещукъ и Н. Бѣлорускій.
11) Козакъ папа, хоръ.
1) Сатана въ бочцѣ.
Феська — Анна Малецка.
Васильо — Викторъ Гладикъ.
Хома — Грицъ Гижа.
13) Щасть намъ Боже, хоръ.
Початокъ о 6. год. вечеромъ.

Се перший разъ ню-йорскй Русины устроюють театръ и баль, тожь кождый Русинъ зъ Ню Йорку и околицѣ повиненъ взяти участь.

— По святахъ весѣля розпочали ся по давному. Кожду суботу, а часами и въ недѣлю е ту па горѣ мѣста весѣле. Кождый може выгуляти ся до волѣ.

— Невдовзѣ розпôчне ся ту будова великого каналу вздовжь 3 тои .евню, котрымъ буде перебѣгати електричный »тренъ« 10 миль за 15 минуть. Говорять, що роботы буде на 5 лѣтъ а будуть платити 2 дол. денно.

— Всѣ табачнѣ роблять якъ звычайно повною силою. Дѣвчата можуть легко дôстати роботу.

— На мѣсци старои »касель-гарды«, що и средь кôлькома роками спалила ся, невдовзѣ буде екôнченый новый домъ »касель-ґарды«, въ котрôмъ можь буде умѣстити кôлька тысячь еміґрантовъ. Теперѣшна »каселъ ґарда« буде замѣнена на звычайный складъ товаровъ. Кажуть, що тамъ будуть остро тримати ся приписовъ еміґраційныхъ. Если хто тôлько на одно слово помылить ся, буде назадъ верненый.

— Въ италіяньскôмъ еміґраційнôмъ домѣ платять всѣ еміґранты за нôчь, розумѣе ся, зъ ѣдою; въ польскôмъ, що хто може; въ айрискôмъ, кôлько чія воля. Недавно завязалось тутъ италіяньске товариство, що тыхъ италіянцѣвъ, котрыхъ вертають назадъ, вôдыслає до полудневои Африки на фармы.

— Дня 27. января с. р. вôдбувъ ся въ Бруклинѣ баль, котрый устроили тамошнѣ хлопцѣ належачй до братства св. Михаила. Баль удавъ ся досыть добре. Школярѣ зъ Джерзи Сити зъ своимъ учителемъ Пôдсадочнымъ вôдспѣвали кôлька народныхъ пѣсень. На баль було запрошене такожь товариство им. Ив. Паумовича.

— Дня 10. февруара с.р. бруклиньске дѣвоче братство св. Ольги устроює баль. Нѣхто не повиненъ вôдтягатись, щобъ не взяти въ нѣмъ участи.

— Рускій жовнѣръ, що то перше зъ Кубы писавъ до »Свободы«, Теодозій Лабовскій, зôставъ перенесеный до Спол. Державъ.

— На дняхъ видѣвъ я похоронъ Хинчика. Хинчики зъ хоругвами хиньскими шли впередъ каравану, подôбно якъ у насъ въ краю.

— Въ Ню Йорку є кôлька товариствъ, що занимають ся збиранемъ грошей на пôдпомогу Бурамъ. Жертвы неразъ выносять по кôлька тысячь вôдъ особы.

Викторъ Гладикъ.

НОВИНКИ.

—Памятайте на „Руско-Народний Домъ Еміґраційный въ Америцѣ“ и присылайте чимъ скорше жертвы до редакціи „Свободы“!

Заява.

Въ словацкой часописи »Американско — Словенске Новины« зъ дня 1. февруара с. р. появила ся публична вѣсть, що въ Пітсбургу, на полудневôй сторонѣ мѣста, заложено нову гр. кат. церковь. Причиною до того має бути — такъ читаемо въ тôй часописи — се, що »въ теперѣшной гр. кат. церкви духовникъ говорить по польски«.

Позаякъ я, низше пôдписаный, есмь священникомъ вже вôдъ 4. лѣтъ въ рускôй гр. кат. церкви въ Пітсбургу, и та вѣсть въ згаданôй часописи мусить вôдносити ся до мене, то мушу ствердити фактъ, що той, що подавъ сю вѣсть до прилюднои вѣдомости, якъ такожь редакторъ вôдъ »Американско-Словенскихъ Новинъ«, хотяй уходить за страшного панслависта — особливо любить славяньскй грошѣ — розумѣе ся на рущинѣ и польщинѣ такъ, якъ свиня на перци.

Для заспокоеня цѣкавыхъ заявляю, що причиною заснованя новои гр. кат. церкви въ Пітсбургу и то лишь 3 бльоки вôддаленои вôдъ истнуючои вже церкви, есть ВПреподобный и многими уважаемый о. Стефанъ Яцковичь, гр. кат. пôпъ въ Гомстеадъ, якъ я се незбитыми фактами пôзнѣйше докажу. А що той о »Руснаковъ« дуже дбалый отець есть честный, характерный, въ виноградѣ доляровôмъ не звычайно дѣятельный — о тôмъ посвѣдчать давнй его вѣрнй дюкеньскй, мікіспортскй и пітсбурскй гетельники, а навѣть ВПреподобный отець совѣтникъ Іоанъ Сабовъ, ґенеральный комісаръ на діецезію пітсбурску.

Вкôнци треба заявити, що противъ пітсбурскои церкви и громады рыли вôдъ 4. лѣтъ розмантй свинѣ: рыли гр. католицкй вôдъ »Соединенія« — тй найстаршй — рыли панславістичнй въ родѣ редакторôвъ вôдъ »Амер. Слов. Новины«, рыли цареславнй, а одного разу навѣть незрячій редакторъ »Свѣта« штуравъ свôй нôсъ. И що-жь осягнули? Ничь, бо за тыхъ чотыри роки многй пітсбурчане вôднимали собѣ вôдъ устъ, а давали на церковь, щобы чимъ скорше позбути ся довгу, якій несвѣдомо вложено на нихъ. За тыхъ 4. роки сплатила громада самого довгу $9117.69 кромѣ $5242.86 проценту сплаченого въ тôмъ самôмъ часѣ, кромѣ удержаня священника, дяка, церкви, школы и цѣлои власности реальнои въ порядку.

На похвалу пітсбурскихъ Русиновъ пôдношу публично сей фактъ, а такожь для того, щобы надармо не пригуплювали собѣ рылъ всякй куцохвостй и перестали рыти противъ интересамъ громады. ВПоважаныхъ читателѣвъ »Свободы« прошу не дивувати ся, що уживаю такихъ острыхъ слôвъ. Якъжежь выпадає вôдзывати ся до людей, котрй своимъ поступованемъ не заслужили на инше имя? А въ прочôмъ, если разъ до рока въ такôмъ мѣсци, якъ церковь, говорить ся за свинѣ, якъ Исусъ Христосъ выгнавъ чорта въ стадо свиней, то чому не можна споминати за нихъ въ газетѣ?

О. М. Стефановичь
рускій священикъ.

Страйкъ кондукторôвъ скôнчивъ ся.

Зъ Cohoes, N. Y. доносять намъ, що страйкъ моторманôвъ и кондукторôвъ електричнои желѣзницѣ вже скôнчивъ ся. Выграли страйкеры, бо одержали вôдъ компаніи те, чого жадали т. е. 20 центôвъ за годину працѣ, а за 10 годинъ денно 2 доляры. Отъ що може страйкъ, сли есть добра организація, яку мали згаданй страйкеры.

Веселй вѣсти.

Петро Ярема, родомъ зъ Микулинецъ, знаный нашъ декляматоръ и щирый Русинъ зъ Ню Йорку, подруживъ ся дня 4. н. ст. лютого б. р. зъ Юлією Петровскою, родомъ зъ Сущина, зъ сестричного братства св. Ольги въ Джерзи Сити, Н. Д.

Юстинъ Криницкій, родомъ зъ Устя Руского, властитель бучернѣ и довголѣтный дѣяльний членъ братства св. Петра и Павла въ Джерзи Сити подруживъ ся дня 4. н. ст. лютого 1900 р. зъ Лукією Копча, родомъ зъ Блѣхнарки. Щасть Боже молодымъ!

На „Р. Н. Д. Еміґраційный въ Америцѣ“ зложили:

О. Несторъ Воленьскій, зъ Перт-Амбой, Н. Д. $10.00, Сандовичь Кондратъ, зъ Джерзи Сити, Н. Д. 3.00, Иванъ Парилякъ, зъ Ню Йорку 10.00, Конст. Кирчôвъ, зъ Джерзи Сити 25.00.

Заява.

Отсимъ публично заявляю, що я про міссіонарство о. Йв. Заклинского въ Elmira, Auburn и Syracuse, N. Y. нѣчого не знаю и за наслѣдки якй зъ того міссіонарства повстануть — я не вôдповѣдаю. Такожь застерѣгаю ся противъ того, щобъ я давъ коли-небудь право о. Заклинскому на мою особу покликуватись. Нехай та заява буде заразомъ и вôдповѣдею на листы людей изъ згаданыхъ плейзôвъ.

Несторъ Дмитрôвъ.

НОВЙ КНИЖКИ.

	цнт.
Календарь „Просьвіти“ на р. 1900	40
Календарь Общ. Качк. на р. 1900	40
Православный календарь буков.	45
Унґварскій календарь	20

Хто хоче купити собѣ книжку руску, чи англійску, або записати журналъ (magazine) нехай пише до читальнѣ им. М. Шашкевича (залучивши за 2 цнт. марку).

Адресъ: J. J. Ardan, Box 418, Olyphant, Pa.

Цѣнникъ высылаєсь на жадане дармо.

Михайло. Носеръ, кмотраня! дзенѣ она попила, я ю мусѣмъ налезць! (крутить головою) Присамъ Богу, тенъ Джорджъ шумни хлапъ! Грицъ ноґудъ! Такъ то розумѣмъ, и я выпилъ и онъ выпилъ, шецки ми выпилѣ, бо то кмотраня членъ мусѣ зъ людьми жиць!

Евка. Йдѣть до дому, йдѣть!

Михайло. Ужь я пуйдзѣмъ, нехъ се кмотраня не боя. (по хвилли). Нехъ кмотраня чекаю (стає на серединѣ та роздумує надъ чимсь, опісля пригадавши собѣ) Ага, нехъ кмотраня чекаю, то шумна песничка (спѣває зъ руками піднятими):

Охъ, южь тота шинкарочка зумарла,
Чьо намъ на боргъ палюнечку давала,
Кедзъ зумарла та ужь она, вера боже, не жіе,
Ужь ше вецп палюнечка не піе.

(кричае) Тельо знаю, кмотраня, и такъ не знамъ розлучцо якъ Джорджъ. На Пана Бога пхъ поручамъ кмотраня. (хоче простягнути до неи руки и падає) О, помали, помали!...

Иванъ (смѣє ся).

Евка (прискакує до него, двигає). Я васъ выпроваджу за двери.

Михайло. Бардзъ шумне мъ дзекуемъ, кмотраня! Нехъ себе не мисля же я сомь пяни, о, нехъ Бугъ варуе...

(Евка вôдъ часъ его говореня веде его до дверей, опôсля вертає).

Иванъ (зъ усмѣхомъ). Видишь въ якôмъ гарнôмъ товариствѣ забавляє ся твôй любый Джорджикъ?

Евка. А я тобѣ говорю, що за Грица не выдамъ, якъ свѣтъ, свои дитины!

Иванъ (здвигає плечима). Хиба-жь вынайшовъ уже хто такій лѣкъ на вѣчну упертôсть?

Заслона спадає.

Конецъ II. акту.

(Дальше буде.)

Памятайте на фондъ школьной рускои молодежи въ Америцѣ!

Рôздвяні свята на Украинѣ.

Рôздвяні свята припадають разомъ зъ порою, коли наші предки-погане святковали народженє сонця або Коляды. Всѣ появы природы вважали наші предки вчинкомъ добрыхъ або злыхъ истотъ, що вôдносились до чоловѣка такъ або инакше. До добрыхъ истотъ належало мѣжь иншимъ и персонѣфіковане сонце, яко жерело свѣтла й тепла, що боролось зъ темрявою и зимномъ. Перемога сонця надъ ворогами становила предметъ святъ, зъ котрыхъ перше — свято Коляды припадало разомъ зъ поворотомъ сонця, коли зачало дня прибувати; друге свято — Красна гôрка, коли весняне сонешне тепло почынало перемагати зимно, а вкôнци, третє свято — Купала, коли сонце доходило до найбôльшои своеи высокости.

Въ наслѣдокъ сего, що свято Коляды припадає разомъ зъ Рôздвяными святами, святковане тыхъ остатныхъ носить въ собѣ слѣды давныхъ поганьскихъ обрядôвъ, що змѣнились пôдъ впливомъ христіяньства.

Початкомъ святъ є Святый вечѣръ або Перва кутя, 24. ст. ст. грудня (5. н. ст. сѣчня). Въ той день до звѣзды старі не ѣдять нѣчого, а молодѣжь — принаименше того, що въ сѣмь дни спечено, а то скотина хромати не лѣтомъ. Зъ самого ранка на покутю ставлять приготовлені ще днемъ наперѣдъ розваръ и кутю. Пôдъ кутю и розваръ стелять гнѣздечко зъ сѣна, а коли его вносять до хаты, треба посидѣти на трьохъ порогахъ и квокати. Въ кутю и розваръ ставлять по соломяномъ хрестѣ, або ставлять оденъ деревляный хрестикъ, котрый ховають и, якъ Богъ дасть хлѣбъ уродити, ставлять на першомъ стожку збожа. Поставивши кутю и розваръ, кажуть дѣтямъ сѣдати на покутю и ще разъ квокати: кво, кво, щобъ курята сѣдали на яйцяхъ. Шукаютъ пôсля того ухатої дѣтей за ухо, щобы ухатй, та за чубъ, щобъ чубатй куры велись.

Початокъ вечерѣ, якъ и въ иншй свята, вызначає урочистостію: засвѣтять свѣчки, лямпадочка горить, ладану розпустять, помолять ся Богу и тодѣ вже починають вечеряти.

Пôсля вечерѣ розносять до хрещеного батька та до хрещенои матери та до баба кутю або возваръ, два пироги або дві паляницѣ и при тôмъ кажуть: „Прислав татко и мамка: нате вамъ, тату (або мамо), вечеряти.“ Хрещеный батько чи мати купають принесенои кутѣ, мѣняють те що зъѣли за свою кутю, беруть одну паляницю собѣ, а другу звертають назадъ и обдаровують хрещеныхъ дѣтей хустинками або грôшми.

Пôсля вечерѣ дѣвчата зъ паляницями, котрі перше нѣжь иншй скачають, выходять на дорогу слухати гавкання собакъ (або мукання коровъ): де собаки загавкають, туды й замужъ йти. („Давайте скорше вечеряти, а то собаки перебрешуть!“) Ходять зъ паляницею пôдъ церкву слухати, де що будуть говорити: наколи будуть говорити тихо — буде веселе житє; коли будуть сперечатисє — таке буде и жите той, що собѣ ворожить; коли скажуть „иди“ або „пôшла“ — дѣвчина выйде замужь въ мѣсяцѣ, коли скажуть: „нема“ — не выйде замужь; коли чути буде що в церкви сиѣвають молебень — жити ме та, що слухає, наколи-жь почує сиѣвъ „со святыми упокой“ — умре. Такъ само ходять пôдслуховати пôдъ вôкна сусѣдôвъ. Кидають ще черезъ голову передь ворота-ми чоботы на улицю, оденъ зъ хлѣбомъ-сôлю, а другій — зъ печиною та вуглемъ. Куды якій чобôть дальше впаде носомъ, туды й замужъ йти: коли-жь зъ хлѣбомъ впаде далѣ, дѣвчинѣ буде замужемъ добре жити, коли зъ печиною — погано. На нôчь въ миску кладуть кутю зъ медомъ и навколо ставлять ложки якъ ѣдять (то є выдобаньмъ бокомъ на верхъ) и накрывають хлѣбомъ: чія ложка выверне ся нôчю, той помре въ сѣмъ роцѣ.

Смѣте зъ „Святъ-вечера“ до нового року вымѣтаючи хату не выкидають, а збирають въ кутѣ, пôдъ покуте або пôдъ припѣчокъ.

(Дальше буде.)

Купуйте книжки и газеты!

Листки Свободнаго Слова N. 8, 12, по	16
Наканунѣ N. 8, 9—10 по	11
Свободная Мысль N. 1, 2 и 3 по	11
Бурцевъ. За сто лѣтъ (вмѣсто 2.10)	$1.10
Дебагорій Мокріевичъ. Воспоминанія ч. 1, 2 3 и 4 по	35
Правдинъ. Самосудъ толпы въ странѣ свободы	11
Правдинъ. Женщина въ странѣ свободы	11
Прозора. Притча Самарянина	11
„ Богъ на Украинѣ	11
Толстой. Воскресенє ч. I.	80
„ „ ч. II.	60

Цѣна 3-ьей части еще незвѣстна. Отдѣльные выпуски (есть ихъ уже 11) по 14 цнт. Подписка теперь прекращена. Подписавшіе ся прежде, получатъ романъ безъ доплаты.
За почту платимо самй.
Адресуйте:
A. Wasserman,
29 Clinton str. near Stanton str.
NEW YORK, CITY.

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!
Т. Шевченко.

Всюды нѣвчить ся правда,
Всюды пануе брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!
Ив. Франко.